

Próvtøkuvaldið skal stökkast — Nýskipan av læraraskúlanum

19. jan. legði Julius Bomholt, kenslumálaráðharri 2 uppskot fram í Fólkatinginum: tíðarhóskandi uppaling av lærarum til fólkaskúlan og stovnan av einum »pædagogisk forskningsinstitut«. 62 ára gamla lógin um lærararuppalingina verður avtíkin. Serstakar reglur fyri studentar, ið fara á læraraskúlan og reglur fyri námskeiðum á Danmarks lærerhøjskole. Uppskotið um pædagogiska kunningarstovnin miðar ímóti at gera Danmark til eitt av teim fremstu londunum skúlasapi viðvíkjandi.

Sambært uppskotið verða hesir 3 formarnir fyri lærararuppalingini galdandi: 1) tann vanligi 4-ára skúlin, 2) tann fyri stúderandi serstakliga skipaði og 3) forskúlalærarinnuppalingin ella sum nú hon nú ætlat nevnd: smábarna lærarinnuppalingin.

Studentar

Bomholt hevur havt samráðingar við kendar læraraskúlaleiðarar um stöðu studentanna. Úrslitið er, at partarnir eru samdir um, at 2½ ár er ov stutt lærutíð hjá studentum í læraraskúlanum. Í uppskotinum verður tíðin sett til 3 ár. Hetta verður hildið at vera tað sakligasta rættta.

Forskúlalærarinnur.

Danmarks lærerforening hevur ynskt, at tann fyri kvinnur serliga og lægri metta uppaling av forskúlalærarinnum, skuldi takast av, men aðrir halda, at hesar lærarinnurnar hava verið av so stórum týdningi fyri danska skúlan, at ikki ber til at rýma frá hesum uppalingarlagnum í lötuni. Í uppskotinum verður sagt, at læratíðin hjá teimum verður longd — frá 2 til 2½ ár. Um hetta segði Bomholt í røðu síni:

» folkeskolelærerinderne har gjort udmerket fyldest, og at der gennem

den særlige uddannelse er tilført folkeskolen værdifulde lærerkræfter, som ellers næppe ville været kommet frem«.

Upptøkualdurin

Sambært nýski frá læraraskúlanum verður upptøkualdurin hækkaður. Fyri vanligar næmingar frá 17 til 19 ár, fyri studentar frá 18½ til 19 ár, og fyri smábarnalærarinnur frá 18 til 20 ár. Orsakað av hesi hækking kann eingin taka læraraprógvið fyrr hann er 22 ár. Tó kunnu í vissum førum gerast 3 mánaða frávik, hvat aldursmarkinum viðvíkir.

Upptøkrövin.

Studentar lúka sjálvandi upptøkrövin. Í smábarnalæraraskúlanum krevst millumskúlaprógv og til hin vanligu 4 ára læraraskúlan realprógv. Hetta vil tó ikki siga at ikki onnur — tey við ongum prógvi — sleppa frammat men hesum verða teir serligu forskúlarnir at taka sær av. Skúlatíðin kemur tá at vera 6 ár og sjálvandi meira kostmikil. Men fyri at öll — eisini tey peningaliga veiku ella fátækramanna-børn — skulu koma at hava somu atgongurættindini, verða hesi at fáa serskildan peningaligan stuðul.

Fólkaskúlalærarar og realskúlin.

Grein 9 í lógaruppskotinum stendur: »Lærere, der er uddannet på det 4-årige seminarium, har adgang til ansættelse i embeder med undervisning i folkeskolen og realklasserne«.

Hetta hevur elvt tvídrátt, tá ymskir læraraskúlastjórar halda, at 4 ár á læraraskúlanum ikki geva nóg miklan kunnleika til realskúlaárgang, men Bomholt sigur, at hetta heldur ikki er hugsanin, ... »men den almindelige undervisning må tilrettelægges således at alle elever får mulighed for i løbet af semestertiden at kvalificere sig til at tage arbejdet op — også i denne del af skolen«.

Lærgreinar læraraskúlans.

Um hetta sigur lógaruppskotið so leiðis:

»Seminariernes hovedfag er praktisk skolegerning, pædagogisk og psykologi. Løvrigt lægges undervisningen i alle seminarierne således til rette, at den foruden at sigte på elevernes personlige udvikling, tillige er vejledende med hensyn til stoffets praktisk pædagogiske udformning.

Til alle elever gives der foruden i hovedfagene undervisning i 1) dansk med kundskab til svensk og norsk, 2) regning, 3) kristendomskundskab, 4) historie med samfundskundskab, 5) naturhistorie, 6) geografi med geologi, 7) naturlære, 8) tegning, 9) skrivning, 10) sang og musik, 11) legemsøvelser, 12) håndarbejde (for kvindelige elever) og 13) engelsk og tysk.

Undervisning i praktisk skolegerning, pædagogisk og psykologi skal omfatte vejledning og praktiske øvelser i særundervisningen af børn, der ikke kan

følge den normale undervisning.

I løbet af semestertiden skal der for alle elever indrettes et kursus i småsløjd og et kursus i bibliotekskundskab og brug af læsestue«.

Hava næmingarnir serstakan áhuga fyri einstökum lærugreinum, kunnu teir fáa serverjing í hesum, tó ikki fyrr enn triðja árið.

Fyri at teir ymsku skúlarnar at kenna, skulu næmingarnir røkja skúlaarbeiði á einum ella fleiri skúlam í minsta lagi 3 mánaðir.

Frælsari og minni lestraarbeiði.

Tá ið annað ár er at enda — 1. ár hjá teim við studentarprógvi — skal skúlastjórin í samráð við lærararáðið kanna eftir og gera av, hvørtjir næmingar eru duguligir at halda áfram í teim hægri klassunum. Bert fáir karakterir verða givnir til próvtøkuna. Hövuðskaraktar verður eingin givin. Um ein næmingur røkkur krövinu ella ikki, verður avgjört av skúlastjóranum og lærararáðnum.

Um lesnaðin og próvtøkunar segði Bomholt m. a.:

»Det er mit håb, at denne nyordning vil kunne skabe forudsætninger for et friere og mindre lektiepræget arbejde på seminarierne end hidtil, og at vi samtidig kan have taget det første skridt til nedbrydelse af eksamensvædet i dette land«.

Bomholt endaði við at siga, at tær ársligu útreiðslurnar til próvtøkurnar vóru 2 milj. kr.

Um tann pædagogiska kunningarstovnin í næsta blað.

Kingo toygdur einaferð enn

K. O. Viderø, prestur í Havn, hevur fyri stuttum havt eina greinarøð í »Dagblaðnum« sum óivað er fylgd við stórum áhuga víða hvar í landinum.

Tað eru skúlavíðurskiptini serliga í Tórshavn, presturin hevur tikið til viðgerðar. Hann finnst stórliga at tí katóliska skúlanum, sum tekur öll börnini frá kommunuskúlanum, ikki tí at katolikkar eru so hugaðir at læra børn vanligan skúlaærdóm (hygg, teirra egnu lond!) men teir ætla at grava seg inn undir Luthers kirkju í Föroyum eins og aðrastaðni og taka hana av grund. Somuleiðis finnst Viderø mikið at, at hövuðsstaðurin ikki skal hava so frægan skúla, at hann kann taka móti teimum börnum, ið eru. Aftur at hesum stórmálum: katólisk trúboðan í Föroyum og skúli í Havn, fær hann høvi, til at siga nökur bæði spök og álvarslig orð við Föroyingin og um tey rongu víðurskipti, sum serliga nú valda í okkara landi.

Skriving prestsins hevur verið atfunnin. Tað kann hon verða. Vit kunna mótmæla og vera ósamd við prestin, men ikki siga, at tað er skeivt, at hann skrivar í almennum blaði um víðurskipti, sum verd eru at taka fram. Vit hava nettupp ov lítið av slíkum orðaskiftum, sakligum orðaskiftum, sum nerta við okkara samfelag og mentan tess. Lat so prestin hava verið heldur ógvusligur og barsagdur, bygdamáðurin er komin fram í honum, tí hann er vreiður, og bygdamáðurin ballar ikki orð síni inn í einki-

sígandi máliskur, men ber tey fram á einum livandi og fyndarríkum máli. Vit hava eisini í hesum tíðum stórliga fyri neyðini at hoyra nökur hvöss sannleiksorð, hvaðni tey so koma frá, so sum vit hava skikkað okkum. Nógmið hevur verið og er av kúnum og umberingum, sum bara durvar eitt fólk í svövn, fær tað at bita hövur av allari skomm og tykja, at alt stendur væl til. — Men ein kundi tó vanta sær nóg meira burtur úr hesum víðurskiptum, sum Viderø hevur tikið til umrøðu — og so heldur mangur tað vera lögið, at presturin er so snarur at taka mest sum alt aftur, hann sigur, og mestum biðja umbæra síni hvössu orð — so vreiður skuldi hann ikki verið! Ein kann siga nóg, tá ið hann er illur, men situr hann og skrivar, hevur hann stundir at síssa seg og umhuga, hvat hann setur á prent. Slíkt hevur hent aðrar stúderandi menn, og ein maður helt henda dagin fyri, um hatta var siður lærdra manna í Föroyum, at skriva og so um skamma stund taka alt í seg aftur!

Viderø skrivar nóg um skúlar og lærarar, sum sum bæði lærarafólk og annað skúlahugað fólk áttu at givið ans. Men mest eru tað sum sagt skúla-líkindini í hövuðsstaðnum og tá serliga Havnar kommunuskúli, ið eru umrøðuevni. Tí væntaði mangur, at Havnalærarar tóku til orða; men enn hevur tað ikki verið hvøtt úr einum einasta.

Nú hava menn, sum hugsa um skúlasapi og onnur mentunnavíðurskipti, eins og Viderø prestur hug at spyrja, hví, Nunnuskúlin í Havn tekur so nóg —

ja mestsum eina helvt — av Havnarbörnum. Er tað ein orsök, sum eisini verður sagt, at børn verða betur lærd har, ella tað er, sum prestur so rámandi nevnið við myndini um hönuna, sum tú blakar nakrar nevar av korni til: hon fer altíð til tann, nevan, sum seinast varð blakaður! Er tað vanliga, at fólk fjeppast altíð uppi í tí útlandska, tí tað er fínt, hitt heimliga (heimligt mál og mentan) er gott til tøkklæðni? Foreldrar hava lisið sötur romanir um aðalsbørn ella onnur ríkrámannabørn, sum send verða í klosturskúlar, og so, eins og at geva börnum »romannövn«, hava hug at taka eftir? Ella er tað skúlarámdin í Havn, sum ikki kann taka börnini, og sum forðar lærarum at geva teimum tann lærdóm nútíðin krevur?

Og her mugu vit halda dyggiliga við prestinum, tá ið hann finnst at, at hövuðsstaðurin ikki hevur rúm fyri skúlabörnum sínum. Her hevur sum í öðrum førum í okkara landi verið illa atborið av teimum, sum stjórnað hava. Vit hava hesi árin framman undan svomið í gulli. Skattainmtókan hevur verið ovurstór, so líkindi skuldu havt verið at reist ein skúla og vóru ikki ráð at byggja ein miðskúla, stórskúla, ið rúma kundi öllum flokkunum, so kundi minni skúli verið bygður og nýtt hin gamla.

Skúlamein ymsastaðni eru famir at síggja tað, at hesir stóru skúlarnir eru ikki góðir at arbeiða í. Hin minni skúlin við færri lærarum gongur betur. Betri kontakt og samarbeiði millum lærarin og hitt einstaka barnið og betri stundir at kenna og taka sær av tí einstaka barninum.